

Brusel 10. června 2016
(OR. en)

10082/16

CULT 56
RELEX 502
DEVGEN 124
COMPET 368
ENFOCUSTOM 92
EDUC 235
COHOM 68

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Evropská komise / vysoká představitelka
Datum přijetí:	8. června 2016
Příjemce:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generální tajemník Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	JOIN(2016) 29 final
Předmět:	SPOLEČNÉ SDĚLENÍ EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ Směrem ke strategii EU pro mezinárodní kulturní vztahy

---

Delegace naleznou v příloze dokument JOIN(2016) 29 final.

Příloha: JOIN(2016) 29 final

VYSOKÁ PŘEDSTAVITELKA
UNIE PRO ZAHRANIČNÍ
VĚCI A BEZPEČNOSTNÍ
POLITIKU

V Bruselu dne 8.6.2016
JOIN(2016) 29 final

SPOLEČNÉ SDĚLENÍ EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Směrem ke strategii EU pro mezinárodní kulturní vztahy

1. SOUVISLOSTI

Kulturní rozmanitost je nedílnou součástí hodnot Evropské unie. EU je pevně odhodlána prosazovat světový řád založený na míru, právním státu, svobodě projevu, vzájemném porozumění a dodržování základních práv. Prosazování rozmanitosti prostřednictvím mezinárodních kulturních vztahů je proto významnou součástí úlohy EU jakožto celosvětového aktéra. To zahrnuje závazek prosazovat „mezinárodní kulturní vztahy“ prostřednictvím podpory a pomoci, kterou EU poskytuje třetím zemím, i propagovat Unii a rozmanité kultury členských států EU prostřednictvím „kulturní diplomacie“. Jako klíčový partner Organizace spojených národů (OSN) spolupracuje EU úzce s UNESCO¹ v zájmu ochrany světového kulturního dědictví.

EU má světu mnoho co nabídnout: rozmanitost kulturních projevů, kvalitní uměleckou tvorbu a dynamické kreativní odvětví. EU je také připravena významně těžit z větších výměn se zbytkem světa. Zkušenosti EU s rozmanitostí a pluralismem představují zároveň značnou výhodu při prosazování kulturních politik jako hybných sil míru a socioekonomického rozvoje ve třetích zemích. Toto sdělení nastiňuje stávající příspěvek Unie k mezinárodním kulturním vztahům a navrhuje možnosti rozvoje mezinárodních kulturních vztahů EU s cílem dosáhnout pokroku při plnění cílů Unie týkajících se prosazování mezinárodního míru a stability, zajištění rozmanitosti a podpory zaměstnanosti a růstu.

V roce 2007 navrhla Komise „evropský program pro kulturu v globalizovaném světě“², který zahrnoval prosazování kultury v mezinárodních vztazích Unie. Od té doby vytvořily vstup Lisabonské smlouvy v platnost a zřízení Evropské služby pro vnější činnost (ESVČ) novou architekturu, která může příspěvek EU k mezinárodním kulturním vztahům dále posílit. V minulých letech požadovaly členské státy, Evropský parlament a zástupci občanské společnosti koordinovanější přístup EU k mezinárodním kulturním vztahům³. V listopadu 2015 Rada vyzvala Komisi a vysokou představitelku k vypracování „strategického přístupu ke kultuře ve vnějších vztazích EU a stanovení souboru hlavních zásad za tímto účelem“⁴. Toto společné sdělení proto navrhuje takovéto zásady, jakož i strategičtější přístup EU ke kulturní diplomacii.

Jako strana Úmluvy UNESCO o ochraně a podpoře rozmanitosti kulturních projevů⁵ z roku 2005 je EU odhodlána podporovat v rámci svých mezinárodních kulturních vztahů rozmanitost kulturních projevů. To zohledňuje a prosazuje základní hodnoty EU, jako jsou lidská práva, rovnost žen a mužů, demokracie, svoboda projevu a právní stát, jakož i kulturní a jazyková rozmanitost⁶. Kultura, a zejména mezikulturní dialog, může přispět k řešení významných globálních problémů, jako je předcházení konfliktům a jejich řešení, integrace uprchlíků, boj proti násilnému extremismu a ochrana kulturního dědictví. Sdělením o kulturním dědictví z roku 2014⁷ potvrdila EU znovu své odhodlání chránit kulturní dědictví ve spolupráci s organizacemi, jako je Rada Evropy a UNESCO. Vzhledem k ničení kulturního

---

¹ Organizace Spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO).

² Sdělení o „evropském programu pro kulturu v globalizovaném světě“, KOM(2007) 242 v konečném znění.

³ Viz: závěry Rady o prosazování kulturní rozmanitosti a mezikulturního dialogu ve vnějších vztazích (2008); usnesení Evropského parlamentu o kulturních dimenzích vnější činnosti EU (2011); přípravná akce EP z roku 2014 s názvem „Kultura ve vnějších vztazích EU“, <http://cultureinexternalrelations.eu/>

⁴ Výsledky 3428. zasedání Rady pro vzdělávání, mládež, kulturu a sport, 23. a 24. listopadu 2015.

⁵ <http://en.unesco.org/creativity/convention/about/2005-convention-text>

⁶ Listina základních práv EU.

⁷ Sdělení „Na cestě k integrovanému přístupu ke kulturnímu dědictví pro Evropu“, COM(2014) 477 final.

dědictví v oblastech konfliktu, jako je Irák, Sýrie a Afghánistán, je tato činnost nezbytná i nadále.

Kulturní výměny mohou zajistit také hospodářské přínosy. Celosvětový obchod s tvůrčími produkty se mezi roky 2004 a 2013 více než zdvojnásobil⁸, přičemž kultura je ústředním prvkem nové ekonomiky založené na tvořivosti, inovacích a přístupu ke znalostem. Na kulturní a kreativní odvětví připadá přibližně 3 % světového HDP a 30 milionů pracovních míst⁹. V samotné EU připadá na tato odvětví více než 7 milionů pracovních míst¹⁰. I v rozvojových zemích přispívají kulturní a kreativní odvětví k podpoře udržitelného rozvoje a inkluzivního růstu. Kultura může proto napomoci při podpoře **zaměstnanosti a konkurenceschopnosti** v EU i za jejími hranicemi. To se odráží v Agendě OSN pro udržitelný rozvoj 2030¹¹, která zdůrazňuje, že kultura, včetně světového kulturního dědictví a tvůrčích odvětví, může hrát důležitou úlohu při dosahování udržitelného rozvoje podporujícího začlenění. Kultura proto představuje jedno z důležitých odvětví, která jsou podporována v rámci rozvojové spolupráce EU.

Kulturní vztahy Evropy s ostatními zeměmi jsou již úzké. Členské státy udržují rozsáhlé a dlouhodobé mezinárodní kulturní vazby a Evropa se po celém světě těší vysoké vážnosti, pokud jde o její kulturní tradice a tvorbu. V souladu se žádostmi Rady a Parlamentu¹² může koordinovaná činnost EU založená na „inteligentní doplňkovosti“ přispět k posílení těchto vazeb vytvořením synergií, spojením zdrojů, usnadněním spolupráce a zajištěním většího zviditelnění těchto kulturních výměn a akcí¹³.

V tomto sdělení je navržena strategie EU pro mezinárodní kulturní vztahy, která se zaměřuje na zvýšení kulturní spolupráce s partnerskými zeměmi ve třech hlavních oblastech: podpora kultury jako hnací síly udržitelného sociálního a hospodářského rozvoje; prosazování kultury a mezikulturního dialogu pro mírové vztahy mezi komunitami; posílení spolupráce v oblasti kulturního dědictví. Při sledování těchto cílů přispějí mezinárodní kulturní vztahy EU k zajištění toho, aby se **EU stala vlivnějším aktérem na světové scéně**, což je důležitá priorita této Komise i globální strategie, kterou v současnosti připravuje vysoká představitelka.

2. HLAVNÍ ZÁSADY ČINNOSTI EU

Činnost EU v oblasti mezinárodních kulturních vztahů by se měla řídit těmito zásadami:

a) Podpora kulturní rozmanitosti a dodržování lidských práv

EU je pevně odhodlána posilovat kulturní rozmanitost, kterou lze chránit a podporovat pouze tehdy, jsou-li zaručena lidská práva a základní svobody. Tato základní práva představují nezbytné základy demokracie, právního státu, míru, stability, udržitelného rozvoje podporujícího začlenění a účasti ve veřejném životě. Státy mají povinnost respektovat, chránit a prosazovat právo na svobodu přesvědčení a projevu, včetně uměleckého vyjádření. EU je

⁸ *The Globalisation of Cultural Trade: A Shift in Cultural Consumption – International flows of cultural goods and services 2004–2013*, Statistický úřad při UNESCO (UIS), 2016.

⁹ *Cultural Times*, zpráva CISAC a UNESCO, 2015.

¹⁰ Tamtéž.

¹¹ <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf>

¹² <http://cultureinexternalrelations.eu/>

¹³ Ze studií vyplývá, že by se EU měla zapojit do činností v rámci kulturní diplomacie a využít přitom velmi pozitivní vnímání kultury, umění a historie Evropy a jednotlivých členských států, http://ec.europa.eu/dgs/fpi/showcases/eu_perceptions_study_en.htm

proto v souladu se svými povinnostmi podle práva EU a mezinárodního práva¹⁴ odhodlána prosazovat tolerantní, pluralistický přístup k mezinárodním kulturním vztahům¹⁵.

b) Podpora vzájemné úcty a mezikulturního dialogu

Aby bylo možno využít plně potenciální překlenovací roli kultury v mezinárodních vztazích, je nutné jít nad rámec šíření rozmanitosti evropských kultur a usilovat o vytvoření nového pojetí dialogu, vzájemného naslouchání a učení, budování společných kapacit a celosvětové solidarity¹⁶. Kulturní vztahy by měly přihlížet k regionálním rozdílům a místním citlivým otázkám a přizpůsobit opatření konkrétním kulturním souvislostem a zájmům. Jelikož se lidé pomocí digitálních nástrojů často angažují v přeshraničním kontextu, je třeba vybízet k tomu, aby se komunikace mezi lidmi uskutečňovala v podmínkách vzájemné úcty a rovnosti a v duchu partnerství. Mezinárodní kulturní vztahy EU by proto měly být založeny na vzájemnosti, vzájemném učení a společné tvorbě.

c) Zajištění respektování doplňkovosti a subsidiarity

Navrhovaná strategie EU pro mezinárodní kulturní vztahy zcela respektuje příslušné oblasti pravomoci EU a jejích členských států. Podle článku 6 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) má Evropská unie v oblasti kultury pravomoc provádět činnosti, jimiž podporuje, koordinuje nebo doplňuje činnosti členských států. V čl. 167 odst. 3 SFEU je uvedeno, že Unie a členské státy podporují spolupráci v oblasti kultury se třetími zeměmi a s příslušnými mezinárodními organizacemi. Podle čl. 167 odst. 4 SFEU přihlíží Unie ve své činnosti podle ostatních ustanovení Smluv ke kulturním hlediskům. V oblasti rozvojové spolupráce se činnosti EU a členských států navzájem doplňují a posilují (článek 208 SFEU). Při plném respektování zásady subsidiarity jedná EU na podporu mezinárodních kulturních vztahů tehdy, může-li být toto jednání účinnější než opatření přijatá na vnitrostátní, regionální nebo místní úrovni. Nedávné závěry Rady o kultuře ve vnějších vztazích EU uváděly, že je „potřeba lépe koordinovat úsilí o dosažení strategického evropského přístupu“¹⁷. EU proto může jednat jako hnací síla a přispět podněcováním synergií a spolupráce mezi národními kulturními instituty a nadacemi a případně soukromými a veřejnými podniky z celého světa.

d) Podpora průřezového přístupu ke kultuře

Kultura neznamená jen umění nebo literaturu. Zahrnuje širokou škálu politik a činností, od mezikulturního dialogu po cestovní ruch, od vzdělávání a výzkumu po kreativní odvětví, od ochrany kulturního dědictví po podporu kreativních odvětví a nových technologií a od řemeslné činnosti po rozvojovou spolupráci. Navrhovaná strategie proto podporuje příležitosti k prosazování kultury ve vnějších politikách EU. Kultura představuje rovněž klíčový prvek udržitelného rozvoje, jelikož tvůrčí odvětví může podporovat usmíření, růst a svobodu projevu, na nichž lze stavět ostatní základní svobody.

e) Prosazování kultury prostřednictvím stávajících rámců spolupráce¹⁸

¹⁴ Články 2, 6, 21, 49 Smlouvy o EU a články 7, 8, 10, 11, 22 Listiny základních práv EU. Všechny členské státy EU jsou stranami Mezinárodního paktu o občanských a politických právech a Evropské úmluvy o lidských právech.

¹⁵ Viz rovněž Obecné zásady EU v oblasti lidských práv ohledně svobody projevu online a offline (dokument 9647/14).

¹⁶ Jak se doporučuje v přípravné akci „Kultura ve vnějších vztazích EU“, kterou inicioval Evropský parlament a která byla zveřejněna v roce 2014: <http://cultureinexternalrelations.eu/main-outcomes/>, a v dokumentu „Strategie pro kulturní vztahy mezi EU a Čínou: zpráva skupiny odborníků pro oblast kultury a vnějších vztahů – Čína“ (listopad 2012).

¹⁷ Závěry Rady o kultuře ve vnějších vztazích EU se zaměřením na kulturu v rozvojové spolupráci ze dne 24. listopadu 2015.

¹⁸ Příklady konkrétních akcí a projektů nepředjímají realizaci nových projektů v souladu s touto strategií. Odkazy na probíhající projekty nebo programy na druhou stranu neznamenají jejich trvalé financování.

Aby byla zajištěna soudržnost politiky a aby se zamezilo vynakládání dvojí práce, je neefektivnějším způsobem prosazování kultury ve vnějších politikách EU využívání stávajících rámců spolupráce a finančních nástrojů. EU vyvinula přizpůsobené rámce pro tematickou a zeměpisnou spolupráci spolu se zvláštními finančními nástroji:

Tematické programy

- Nástroj partnerství: jedním z jeho cílů je posílení „všeobecného chápání a viditelnosti Unie ... prostřednictvím veřejné diplomacie, mezilidských kontaktů, spolupráce ve vzdělávacích a akademických záležitostech, spolupráce mezi skupinami odborníků a informačních činností k prosazování hodnot a zájmů Unie“¹⁹.
- Evropský nástroj pro demokracii a lidská práva: tento nástroj napomáhá rozvoji a upevňování demokracie, právního státu a dodržování lidských práv a základních svobod. Jedním z cílů tohoto nástroje je prosazování svobody přesvědčení a projevu, včetně projevu politického, uměleckého a kulturního²⁰.
- Program „Globální veřejné statky a výzvy“ v rámci nástroje pro rozvojovou spolupráci usiluje na základě své složky týkající se lidského rozvoje o podporu kulturní rozmanitosti a respektování stejně důstojného postavení všech kultur. Bude rovněž podněcovat kulturní odvětví k motivaci hospodářského růstu v rozvojových zemích a podporovat organizace občanské společnosti a místní orgány.
- Nástroj přispívající ke stabilitě a míru: cílem tohoto nástroje je podpora předcházení konfliktům, reakce na krize, budování míru s cílem řešit globální a nadregionální hrozby: kulturní organizace jsou zahrnuty v definici občanské společnosti za účelem financování v rámci tohoto nástroje²¹.
- Program Kreativní Evropa: cílem tohoto programu je mimo jiné „pozvednout kulturní dědictví Evropy a posílit konkurenceschopnost evropských kulturních a kreativních odvětví“ a program je rovněž „otevřen akcím v oblasti dvoustranné či mnohostranné spolupráce se třetími zeměmi“²².

Rámce pro zeměpisnou spolupráci

- **Politika rozšíření:** Jako kandidátské a potenciální kandidátské země mají země západního Balkánu²³ a Turecko ve vnějších politikách EU zvláštní místo a význam. Politiky EU v oblasti kultury jsou součástí „*acquis* EU“, jež musí kandidátské země zavést v rámci jednání o kapitole 26 týkající se vzdělávání a kultury. V této souvislosti je regionu poskytována podpora na základě nástroje předvstupní pomoci (NPP). EU dlouhou dobu podporuje kulturní projekty na západním Balkánu s cílem napomoci mezikulturnímu dialogu, usmíření a socioekonomickému rozvoji. V rámci „Lublaňského procesu I a II“, společné akce Evropské komise a Rady Evropy, byly investovány značné zdroje do

¹⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 234/2014 ze dne 11. března 2014, kterým se zřizuje nástroj partnerství pro spolupráci s třetími zeměmi.

²⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 235/2014 ze dne 11. března 2014, kterým se zřizuje finanční nástroj pro demokracii a lidská práva ve světě.

²¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 230/2014 ze dne 11. března 2014, kterým se zřizuje nástroj přispívající ke stabilitě a míru.

²² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1295/2013 ze dne 11. prosince 2013, kterým se zavádí program Spravedlnost na období 2014 až 2020.

²³ Albánie, Bosna a Hercegovina, Bývalá jugoslávská republika Makedonie, Kosovo*, Černá Hora, Srbsko.

obnovy kulturního dědictví v jihovýchodní Evropě²⁴. Kulturní organizace v zemích procesu rozšíření mají prospěch z politické spolupráce EU při budování kapacit a rovněž z plné účasti v programech Kultura a Kreativní Evropa²⁵. Země procesu rozšíření se v současnosti potýkají s novými problémy, včetně integrace nově přichozích migrantů, kdy mezikulturní dialog může prosazovat usmíření a inkluzivní a demokratické společnosti a pomoci v boji proti radikalismu. EU by měla se zeměmi procesu rozšíření i nadále úzce spolupracovat v zájmu ochrany jejich kulturního dědictví, podpory rozvoje jejich kulturních a kreativních odvětví a posílení jejich účasti ve stávajících kulturních programech EU.

- **Evropská politika sousedství:** Evropská politika sousedství (dále jen „EPS“) řídí vztahy EU se šestnácti nejbližšími východními a jižními sousedy. Diferencovaný dvoustranný přístup ke každé partnerské zemi je doplněn iniciativami v oblasti regionální spolupráce v jižním Středomoří²⁶ a v rámci Východního partnerství²⁷. K hlavním prvkům obnovené EPS patří politická, hospodářská a kulturní diferenciaci a větší vzájemná odpovědnost²⁸. Platforma 4 Východního partnerství slouží jako fórum pro posílenou spolupráci a politický dialog v oblastech jako vzdělávání, mládež (včetně zaměstnatelnosti), kultura a tvořivost, výzkum a inovace, audiovizuální politiky a informační společnost, zatímco konkrétní programy podporují budování kapacit. V jižním Středomoří podporuje EU kulturní spolupráci prostřednictvím regionálních programů v oblasti kulturního dědictví a v audiovizuální oblasti, avšak rovněž prostřednictvím dvoustranných činností. Mnoho zemí EPS čelí vleklým problémům, jako je politické napětí, ekonomický rozvrat, násilná radikalizace a migrační toky. Obzvláště v této situaci může kulturní spolupráce a výměna informací o kulturních politikách přispět ke stabilizaci. Evropský nástroj sousedství například mezi roky 2014 a 2017 poskytne částku ve výši 17 milionů EUR na podporu médií a kultury v zájmu rozvoje oblasti jižního Středomoří²⁹. Zachování kultury a kulturního dědictví je mimoto podporováno v pěti programech přeshraniční spolupráce³⁰.
- **Rozvojová spolupráce:** Cílem nástroje pro rozvojovou spolupráci je vymýcení chudoby a posílení udržitelného hospodářského, sociálního a environmentálního rozvoje, jakož i podpora demokracie, právního státu, řádné správy věcí veřejných a dodržování lidských práv³¹. Tento nástroj zahrnuje tři zvláštní složky: i) zeměpisné programy podporující spolupráci s přibližně 47 rozvojovými zeměmi v Latinské Americe, jižní Asii a severní a jihovýchodní Asii, Střední Asii, na Blízkém východě a v Jižní Africe; ii) nově zřízený panafrický program na podporu strategického partnerství mezi EU a Afrikou. V řadě oddílů nařízení o nástroji pro rozvojovou spolupráci je uznána úloha kultury.
- Dohoda o partnerství, která byla podepsána v červnu 2000 v Cotonou³², stanovila dvacetiletý rámec pro spolupráci EU s africkými, karibskými a tichomořskými státy (AKT). Podle této dohody financuje Evropský rozvojový fond (ERF) kulturní programy,

²⁴ Opatření EU v této oblasti v Bosně a Kosovu ukázala potenciál politik založených na dědictví, pokud jde o usmíření v zemích, kde proběhl konflikt, mimo jejich příspěvků k hospodářskému rozvoji.

²⁵ Jak se předpokládá v čl. 8 odst. 3 nařízení č. 1295/2013 ze dne 11. prosince 2013, kterým se zavádí program Kreativní Evropa. Seznam zúčastněných třetích zemí: http://eacea.ec.europa.eu/creative-europe/library/eligibility-organisations-non-eu-countries_en

²⁶ Alžírsko, Egypt, Izrael, Jordánsko, Libanon, Libye, Maroko, Palestina*, Sýrie a Tunisko.

²⁷ Arménie, Ázerbájdžán, Bělorusko, Gruzie, Moldavsko a Ukrajina.

²⁸ Společné sdělení „Přezkum evropské politiky sousedství“ (ze dne 18. listopadu 2015), JOIN(2015) 50 final.

²⁹ http://www.enpi-info.eu/mainmed.php?id=486&id_type=10

³⁰ http://www.enpi-info.eu/maineast.php?id=322&id_type=10

³¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 233/2014 ze dne 11. března 2014, kterým se zřizuje finanční nástroj pro rozvojovou spolupráci na období 2014–2020.

³² https://ec.europa.eu/europeaid/where/acp/overview/cotonou-agreement/index_en.htm_en

kteří řídí a provádí sekretariát skupiny států AKT. 9. ERF financoval projekty k posílení technických, finančních a řídicích kapacit kreativních odvětví v zemích AKT, konkrétně za účelem rozvoje a strukturování kinematografie a audiovizuálních odvětví ve státech AKT (14 milionů EUR). Program ACP Cultures+ (30 milionů EUR v rámci 10. ERF) poté přispěl k boji proti chudobě posílením udržitelných kulturních odvětví. Stávající program v rámci AKT i nadále podporuje kulturní a kreativní odvětví (40 milionů EUR v rámci 11. ERF v období 2014–2020). Komise v současnosti zkoumá rámec, jímž se budou řídit vztahy se zeměmi AKT po skončení platnosti dohody o partnerství z Cotonou. Probíhají přípravy na revidovaný Evropský konsensus o rozvoji.

3. ROZVOJ KULTURNÍ SPOLUPRÁCE S PARTNERSKÝMI ZEMĚMI

V rámci navrhované strategie EU pro mezinárodní kulturní vztahy předpokládají Komise a vysoká představitelka tyto tři oblasti činnosti na podporu mezinárodních kulturních vztahů s partnerskými zeměmi:

- podpora kultury jako hnací síly udržitelného sociálního a hospodářského rozvoje
- prosazování kultury a mezikulturního dialogu pro mírové vztahy mezi komunitami
- posílení spolupráce v oblasti kulturního dědictví.

3.1. Podpora kultury jako hnací síly sociálního a hospodářského rozvoje

a) Podpora rozvoje kulturních politik

Úmluva UNESCO o ochraně a podpoře rozmanitosti kulturních projevů³³ z roku 2005 zdůrazňuje „potřebu začlenit kulturu jako strategický prvek do vnitrostátních a mezinárodních rozvojových politik a do mezinárodní rozvojové spolupráce“. Respektování kulturní rozmanitosti a svobody projevu, jemuž kultura napomáhá, významně podporuje demokratizační procesy a socioekonomický rozvoj. EU by proto měla partnerským zemím pomoci při začleňování kultury do vnitrostátních politik. EU usiluje o ratifikaci a provádění úmluvy UNESCO z roku 2005, a to prohloubením politického dialogu s partnerskými zeměmi a posílením systémů správy.

- **Sdílení zkušeností se zeměmi procesu rozšíření a se zeměmi evropského sousedství:** EU využije stávající dvoustranné nebo mnohostranné struktury pro dialog k sdílení zkušeností a výsledků, včetně iniciativ, jako jsou evropská hlavní města kultury. Komise bude prosazovat používání nástrojů jako TAIEX³⁴ a partnerství v oblasti kultury.
- **Posílení kulturních politik:** v rámci jižního sousedství podporuje Program Med Culture (2014–2018) partnerské země při vypracovávání kulturních politik a postupů, zatímco nový tříletý program budování kapacit MedFilm pomůže filmovým tvůrcům zabývat se citlivými otázkami na regionální úrovni³⁵.

³³ <http://en.unesco.org/creativity/convention/about/2005-convention-text>

³⁴ TAIEX je nástroj Evropské komise pro technickou pomoc a výměnu informací. TAIEX podporuje veřejné správy při sblížení, uplatňování a prosazování právních předpisů EU a usnadňuje rovněž sdílení osvědčených postupů EU.

³⁵ <http://www.enpi-info.eu/medportal/news/latest/45210/MedFilm:-Call-for-proposals-to-promote-development-of-film-industry-in-Southern-Mediterranean>

b) Posílení kulturních a kreativních odvětví

Jako dynamické hospodářské odvětví jsou kulturní a kreativní odvětví důležitým poskytovatelem kvalitních pracovních míst a často podporují inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění. Investice do kulturních projektů přispívají ke konkurenceschopnosti, přitažlivosti a sociální soudržnosti měst a regionů³⁶. Více než 70 regionů EU si zvolilo kulturní a kreativní odvětví jako prioritu svých strategií inteligentní specializace a uznalo tato odvětví jako hnací sílu regionálního růstu a místní zaměstnanosti.

V rozvojových zemích ukazatele UNESCO vypovídající o vlivu kultury na rozvoj (CDIS) prokazují, že v zemích s nízkými a středními příjmy přispívá kultura k HDP 1,5 %–5,7 %, což odráží rozdíly v politickém a institucionálním rámci, úrovni účasti na společenském životě a vzdělání a míře svobody projevu. Například v Burkině Faso má více než 170 000 osob (přibližně 2 % aktivního obyvatelstva) povolání související s kulturou. Každá země má své silné stránky: od kinematografie v Nigérii, přes hudbu v Karibiku, po kulturní cestovní ruch na Blízkém východě. Na podporu dalšího pokroku může EU sdílet své zkušenosti, pokud jde o další rozvoj odpovídajících dovedností a náležitý regulační rámec.

- **Zvýšení ekonomických příjmů plynoucích z kreativních odvětví:** program v rámci AKT na základě 11. ERF podpoří příspěvi kulturních odvětví k socioekonomickému rozvoji zemí AKT (40 milionů EUR v období 2014–2020).
- **Kreativní střediska a klastry:** v globálních kulturních odvětvích představuje cestu vpřed společná tvorba. Evropští a jiní mezinárodní kulturní činitelé by měli hledat nové možnosti růstu a získávání světového publika. Kreativní střediska a klastry jsou zřizovány v různých regionech, například:
  - **Nadace Asie–Evropa**³⁷ je spolufinancována Evropskou unií a podporuje kulturní a kreativní střediska Asie–Evropa v rámci programu „Kreativní síť“.
  - V **jižním Středomoří:** EU podporuje projekt k rozvoji klastrů v kulturních a kreativních odvětvích (2013–2017) spolu s Organizací OSN pro průmyslový rozvoj (UNIDO).
  - V roce 2016 zahájila EU v rámci programu Kreativní Evropa činnost k vybudování **evropské sítě kreativních středisek**³⁸, která zahrnuje všechny země účastnící se programu Kreativní Evropa (včetně Srbska, Moldavska, Turecka, Gruzie a Ukrajiny).
  - Od roku 2016 podporuje pilotní projekt EU **vytváření sítí mezi mladými podnikateli v kreativních a kulturních odvětvích v EU a ve třetích zemích**. Platforma zahrnuje služby jako odborné vedení, činnosti vzájemného učení, konference věnované konkrétním tématům, studijní návštěvy a setkání s potenciálními investory z celého světa³⁹.
- **Podnikavost a rozvoj dovedností:** Evropská nadace odborného vzdělávání⁴⁰ bude pokračovat v činnosti v oblasti rozvoje dovedností pro kulturní a kreativní odvětví.

³⁶ Velmi vhodným příkladem jsou evropská hlavní města kultury: každé euro z veřejných prostředků, které bylo investováno např. v roce 2004 v Lille (Francie), přineslo místní ekonomice podle odhadů 8 eur.

³⁷ <http://www.asef.org/>

³⁸ http://ec.europa.eu/culture/news/2016/0405-european-network-creative-hubs_en.htm

³⁹ http://ec.europa.eu/culture/calls/general/2015-eac-s11_en.htm

⁴⁰ www.etf.europa.eu/

Program ACP Cultures+ má rozvíjet schopnosti kulturních pracovníků v zemích AKT⁴¹. EU usiluje o posílení tržních příležitostí pro kulturní statky a služby a podněcování inovací a nových povolání v oblasti moderních technologií, přičemž podporuje i vzdělávání kreativních pracovníků.

- **Podpora evropských malých a středních podniků:** v rámci programů Brána (Gateway) zahájených v roce 2016 může Komise podpořit například kreativní malé a střední podniky v Jižní Koreji a v jihovýchodní Asii prostřednictvím obchodních misí a podpůrných služeb, včetně odborného vedení a logistické a finanční podpory.
- **Rámce pro strukturovanou územní spolupráci:** existuje řada příkladů, jak může kultura propojit rozmanité regiony, přispět k udržitelnému cestovnímu ruchu, chránit životní prostředí a podporovat energetickou účinnost⁴². Všechny strategie se zabývají kulturou jako investicí do růstu a zaměstnanosti a jako pilířem hospodářské činnosti v rámci cíle Evropská územní spolupráce.

c) Podpora úlohy místních orgánů v partnerských zemích

Zpráva o evropských hlavních městech kultury a světových městech kultury z roku 2015⁴³ ukazuje významné výsledky – z hlediska růstu a sociální soudržnosti – v případě měst a ostatních místních orgánů, které investují do kultury. Společné výzkumné středisko Komise vypracovává nástroj pro sledování iniciativ v kulturní a kreativní oblasti na úrovni jednotlivých měst, který podpoří cílenější investice a poučení se z osvědčených postupů. Nedávná externí studie, která mapuje stávající a potenciální kulturní akce pro rozvoj⁴⁴, potvrdila, že kulturní činnosti podporují dynamiku místního rozvoje, v neposlední řadě ve venkovských oblastech, v nichž tradiční dovednosti a umění mohou pomoci zmírnit chudobu.

Přístup EU k udržitelnému rozvoji měst uznává hlavní úlohu kultury a za nezbytnou považuje přístupnost veřejného prostoru pro všechny občany. Například v zemích Latinské Ameriky podporuje EU distribuci audiovizuálních programů k řešení sociálních problémů vyplývajících z nerovností v urbanizovaných regionech. Jiný příklad v Africe dokládá, jak mohou umění a architektura zajistit, aby byl rozvoj měst inkluzivní a udržitelný⁴⁵.

- **Inovativní partnerství:** tato iniciativa prováděná společně s místními orgány, která je financována v rámci nástroje pro rozvojovou spolupráci, se výslovně zaměřuje na nejméně rozvinuté země, včetně křehkých demokratických režimů, nebo země, v nichž jsou ohrožena kulturní práva. Jiný projekt v rámci víceletého orientačního programu pro Latinskou Ameriku usiluje o rozvoj úlohy kultury a umění na podporu sociální soudržnosti v latinskoamerických městech. Projekt usnadňuje výměny a společné akce mezi EU a Latinskou Amerikou v zájmu lepšího začleňování kulturních politik a iniciativ do strategií rozvoje měst, a to v návaznosti na úspěšné projekty podporující sociální soudržnost.

⁴¹ Tento program podpory v rámci AKT je financován na základě Evropského rozvojového fondu (ERF): <http://www.acpculturesplus.eu/?lang=uk>

⁴² To zahrnuje: strategii EU pro region Baltského moře (EUSBSR) ze dne 10. června 2009, KOM(2009) 248; strategii EU pro dunajský region (EUSDR) ze dne 8. prosince 2010, KOM(2010) 715; akční plán pro námořní strategii v oblasti Atlantiku – vytváření podmínek pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění ze dne 13. května 2013, COM(2013) 279; strategii EU pro jadransko-jónský region (EUSAIR) ze dne 17. června 2014, COM(2014) 357 a strategii EU pro alpský region (EUSALP) ze dne 28. července 2015, COM(2015) 366.

⁴³ http://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/actions/capitals-culture_en.htm a <http://www.worldcitiescultureforum.com/publications>

⁴⁴ Ve studii jsou zdůrazněny zejména návrhy týkající se programu „Globální veřejné statky a výzvy“ (30 milionů).

⁴⁵ Projekt EU a Africké unie s názvem „Visionary Africa“.

- **Podpora partnerství měst v kulturní oblasti:** Komise prosazuje úlohu měst jako středisek inovací a osvědčených postupů, a to prostřednictvím partnerství měst a kulturních památek, jež mají podobné sociální a hospodářské problémy a problémy životního prostředí, s cílem přezkoumat potenciální příležitosti, pokud jde o rozvoj. Komise zamýšlí zahájit regionální programy společně s Latinskou Amerikou (zejména se Společenstvím latinskoamerických a karibských států (CELAC)) na podporu sociální soudržnosti prostřednictvím kultury a umění ve velkých městech⁴⁶.
- **Sdílení zkušeností s hlavními městy kultury:** Komise se s partnerskými zeměmi podělí o zkušenosti získané s evropskými hlavními městy kultury, která obnovují kulturní dědictví, a tím podporují místní a regionální rozvoj.
- **Městské strategie v historických městech:** v rámci evropského nástroje sousedství podporuje EU města při vypracovávání městských strategií pro obnovu historických měst.

3.2 Prosazování kultury a mezikulturního dialogu pro mírové vztahy mezi komunitami

Mezikulturní dialog (včetně mezináboženského dialogu) může pomoci podpořit budování spravedlivých, mírových a inkluzivních společností, které si váží kulturní rozmanitosti a dodržují lidská práva. Vytvořením společného základu a příznivého prostředí pro další výměny může mezikulturní dialog zmírnit napětí, zabránit vystupňování krizí, podpořit národní usmíření a podněcovat nové argumenty proti radikalizaci. Tento oddíl se zabývá tím, jak může EU přímo podporovat mezikulturní dialog prostřednictvím projektů v oblasti mezinárodní kulturní spolupráce, společné tvorby, mezilidských kontaktů, společenské diskuse a budování míru.

a) Podpora spolupráce kulturních subjektů

Klíčové aspekty mezikulturního dialogu představují spolupráce, dialog a mobilita mezi kulturními subjekty a umělci. Pohyb uměleckých děl a kulturních produkcí mezi zeměmi šíří nové myšlenky, vytváří přímé a nepřímé vazby a podporuje inovace. Posílená kulturní spolupráce s partnery EU může pomoci otevřít „evropský kulturní prostor“ novým kulturním činitelům a novému publiku.

- **Vybízení k účasti v programu Kreativní Evropa:** ačkoliv se tohoto programu mohou zúčastnit všechny země procesu rozšíření, Komise všechny země EPS vybízí, aby se připojily k programu Kreativní Evropa (Gruzie, Moldavsko a Ukrajina se jej již účastní)⁴⁷. Program Kreativní Evropa umožňuje subjektům ze zemí EPS, které působí v kulturních a kreativních odvětvích, spolupracovat s protějšky z celé Evropy, získat přístup k financování na projekty spolupráce a připojit se k evropským kulturním sítím.
- **Prosazování kultury v rámci Východního partnerství:** po úspěchu prvního programu, který probíhal v období 2011–2015, bude program Kultura II v rámci Východního partnerství (za účasti Arménie, Ázerbájdžánu, Běloruska, Gruzie, Moldavska a Ukrajiny) během tříletého období dále rozvíjet dovednosti a schopnosti kulturních subjektů. Usiluje o podporu regionálních iniciativ, v nichž kultura přispívá k hospodářskému rozvoji, sociálnímu začlenění, řešení konfliktů a mezikulturnímu dialogu.

⁴⁶ „Culture and Arts supporting social cohesion in Latin America cities“ (Kultura a umění podporují sociální soudržnost ve městech Latinské Ameriky).

⁴⁷ Pro plnou účast v dílčím programu MEDIA musí země splňovat požadavky stanovené ve směrnici o audiovizuálních mediálních službách.

- **Podpora nadace Anny Lindhové:** Nadace Anny Lindhové a její síť více než 4 000 organizací občanské společnosti ve 42 zemích Unie pro Středomoří bude mít prospěch z politické podpory a nástrojů EU k prosazování kulturní výměny.

b) Podpora budování míru prostřednictvím mezikulturního dialogu

Mezikulturní dialog představuje důležitý nástroj při předcházení konfliktům a podpoře usmíření a vzájemného porozumění ve společnostech po skončení konfliktu. EU podporuje pragmatickou spolupráci a mezikulturní dialog mezi různými kulturami a společenstvími. Podporuje rovněž procesy usmíření mezi národy a menšinami. K obzvláště úspěšným příkladům patří pokrok Bosny a Hercegoviny směrem k integraci do EU a pragmatické dohody, jichž bylo dosaženo v rámci dialogu mezi Bělehradem a Prištinou.

- **Nástroj přispívající ke stabilitě a míru** – EU zvýší svou podporu mezikulturního dialogu v situacích před krizí a po ní.
- **Mezikulturní dialog mládeže:** EU usnadní mezikulturní dialog mezi mládežnickými organizacemi v Evropě a jinde (včetně prostřednictvím programů jako stipendia v rámci nástroje sousedství pro občanskou společnost). EU podpoří zejména druhou fázi programu Young Arab Voices (který je nyní rozšířen na evropsko-středomořskou oblast) v zájmu prohloubení dialogu mezi mladými lídry a zástupci občanské společnosti a boje proti extremismu a násilné radikalizaci.
- **Odborná příprava pozorovatelů ve volebních pozorovatelských misích a pracovníků, kteří mají být nasazeni v civilních stabilizačních misích:** budou poskytnuty vzdělávací kurzy s cílem zajistit úplnou informovanost o aktuálních místních kulturně citlivých otázkách.
- **Prosazování kulturních práv:** včetně místní identity a práv původního obyvatelstva, jakož i úlohy obránců kulturních práv v souladu s Mezinárodním paktem o hospodářských, sociálních a kulturních právech⁴⁸, to zahrnuje práva původního obyvatelstva, jak jsou vymezena v Deklaraci OSN o právech původního obyvatelstva⁴⁹.

3.3 Posílení spolupráce v oblasti kulturního dědictví

Kulturní dědictví je důležitým projevem kulturní rozmanitosti, jež je nutno chránit. Obnova a propagace kulturního dědictví přitahuje cestovní ruch a posiluje hospodářský růst. Spolupráce v oblasti kulturního dědictví hraje důležitou úlohu v mezinárodních vztazích a v rozvojových politikách, jak je uvedeno ve sdělení Komise: „Na cestě k integrovanému přístupu ke kulturnímu dědictví pro Evropu“⁵⁰. Vzhledem k rostoucí celosvětové poptávce po odborných znalostech a skutečnosti, že mnoho členských států je ochotno sdílet své znalosti, existují příležitosti ke společné činnosti s partnerskými zeměmi s cílem vypracovat udržitelné strategie pro ochranu kulturního dědictví prostřednictvím vzdělávání, rozvoje dovedností a přenosu znalostí.

Kulturní dědictví je křehké a často je ohroženo přírodními katastrofami a člověkem způsobenými pohromami, jako jsou války, plnění a drancování, jež je někdy motivováno náboženskou nenávisť. Uloupené artefakty jsou často prodávány a příjmy plynoucí z těchto

⁴⁸ <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CESCR.aspx>

⁴⁹ http://www.un.org/esa/socdev/unpfii/documents/DRIPS_en.pdf

⁵⁰ COM(2014) 477final.

transakcí mohou být použity na podporu teroristických činností: to ochuzuje světové kulturní dědictví. EU přijala omezující opatření vůči Sýrii a zavedla sankce OSN vůči Dá'iš / ISIS a síti al-Káida a sankční režim OSN vůči Iráku: to zahrnuje zákaz nelegálního obchodu s kulturními a archeologickými artefakty⁵¹.

- **Výzkum v oblasti kulturního dědictví:** Program Horizont 2020 podporuje výzkum a inovace týkající se činností v oblasti kulturního dědictví, a to prostřednictvím mezinárodních, mezioborových projektů, jichž se účastní rovněž místní a regionální orgány, podniky a občanská společnost a které mají hledat nová řešení pro zachování a správu hmotného kulturního dědictví v Evropě, jež je ohroženo změnou klimatu. Třetí země jsou vybízeny k účasti.
- **Boj proti obchodování s kulturním dědictvím:** Komise zamýšlí předložit legislativní návrh o regulaci dovozu kulturních statků do EU, a to na základě výsledků nedávno zahájené studie, která má zjistit nedostatky ve vnitrostátních právních předpisech. Komise zvaží širší reakci v rámci boje proti financování terorismu prostřednictvím nedovoleného obchodu s kulturními statky – bez ohledu na zemi původu. K potenciálním opatřením patří zavedení systému certifikace pro dovoz kulturních statků do EU spolu s pokyny zúčastněným stranám, jako jsou muzea a trh s uměleckými předměty⁵². EU hodlá podporovat odbornou přípravu celních úředníků provádějících hraniční kontroly v zájmu včasného odhalení ukradených artefaktů a podněcovat spolupráci odborníků působících na trhu s uměleckými předměty v boji proti nedovolenému obchodu. EU posílí rovněž spolupráci s partnerskými zeměmi v boji proti obchodování s kulturními statky.
- **Ochrana dědictví:** Komise přispěje k mezinárodnímu úsilí, v jehož čele stojí UNESCO, o vytvoření mechanismu rychlé reakce na ochranu kulturních památek. Komise bude s UNESCO sdílet (mimo jiné prostřednictvím služby pro podporu krizového řízení v rámci programu Copernicus) rovněž satelitní snímky ohrožených kulturních památek s cílem posoudit škody a naplánovat případnou rekonstrukci. V rámci opatření k obnově po katastrofě nebo po skončení konfliktu poskytne EU odborné znalosti za účelem posouzení škod na kulturním dědictví. Regionální fond EU v reakci na syrskou krizi také přispěje k ochraně kulturního dědictví a prosazování kulturní rozmanitosti.

4. STRATEGICKÝ PŘÍSTUP EU KE KULTURNÍ DIPLOMACII

K posílení úspěšné spolupráce s partnerskými zeměmi ve třech navrhovaných oblastech činnosti je důležité, aby příslušné zúčastněné strany v EU spojily své síly k zajištění doplňkovosti a synergií. To zahrnuje všechny úrovně státní správy, místní kulturní organizace a občanskou společnost, Komisi a vysokou představitelku (prostřednictvím delegací EU ve třetích zemích), členské státy a jejich kulturní instituty⁵³. Ve sdělení o kultuře z roku 2007 byla prosazována otevřená metoda koordinace v oblasti kultury jako snadný, avšak

⁵¹ EU zavedla sankční režim OSN vůči ISIS (Dá'iš) a síti al-Káida na základě rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1267 a následných rezolucí, včetně rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 2253 (2015). Jelikož archeologické artefakty je nutno považovat za hospodářské zdroje pro ISIS/Dá'iš, je koupě těchto předmětů od ISIS/Dá'iš nezákonná. Rada zavedla sankční režim OSN vůči Iráku (který zahrnuje zákaz obchodování s nelegálně vyvezenými archeologickými artefakty) a přizpůsobila nezávislý sankční režim a omezující opatření EU vůči Sýrii tak, aby zahrnovaly výslovný zákaz obchodování s archeologickými artefakty nelegálně vyvezenými ze Sýrie.

⁵² Akční plán pro zesílení boje proti financování terorismu, COM(2016) 50/2.

⁵³ Nedávný příklad Tuniska prokazuje úzkou spolupráci mezi delegací EU, kulturním institutem členského státu a místními orgány: Komise zahájila program v hodnotě 10 milionů EUR za účelem posílení audiovizuálního/mediálního odvětví v Tunisku. Později v tomto roce bude zahájen další projekt (v hodnotě 4 milionů EUR), který bude řídit delegace EU s podporou Britské rady (British Council) a který bude podporovat zapojení do kulturního života na místní úrovni.

strukturovaný způsob spolupráce členských států EU na evropské úrovni⁵⁴. V roce 2012 přezkoumala skupina odborníků z členských států, které předsedaly společně Komise a Evropská služba pro vnější činnost, možnost vypracování strategického přístupu ke kultuře v rámci vnějších vztahů EU. Ve zprávě skupiny odborníků byl vyzdvižen přínos kulturní spolupráce EU s partnerskými zeměmi prostřednictvím nových, strategických způsobů společné činnosti s členskými státy⁵⁵. Evropský parlament poté inicioval přípravnou akci s názvem „Kultura ve vnějších vztazích EU“, která podporovala „inteligentní doplňkovost“ založenou na vzájemně dohodnuté spolupráci mezi členskými státy, zejména prostřednictvím jejich kulturních institutů a atašé v zahraničí, a s občanskou společností⁵⁶. ESVČ nyní řídí 139 delegací a úřadů EU, které působí po celém světě a zastupují EU a její občany na celosvětové úrovni. Možnost spolupráce a koordinace na podporu kulturní diplomacie EU je značná.

a) Posílená spolupráce EU

Sjednocený přístup umožní evropským aktérům spojit zdroje a dosáhnout úspor z rozsahu prostřednictvím spolupráce ve třetích zemích. Nedávná studie Evropského parlamentu ukázala mnoho přínosů plynoucích z úzké spolupráce pro delegace EU, kulturní instituty a klastry v rámci sítě EUNIC⁵⁷: společné projekty jsou méně rizikové, mají větší dopad a jsou viditelnější a zajišťují větší příležitosti k učení⁵⁸.

- **Platforma pro kulturní diplomacii:** tato platforma byla vytvořena v únoru 2016 a je financována z nástroje partnerství. Provozuje ji konsorcium kulturních institutů členských států a jiných partnerů⁵⁹. Bude vydávat doporučení týkající se kulturní politiky, usnadňovat vytváření sítí, provádět činnosti spolu se zúčastněnými stranami z oblasti kultury, členskými státy a delegacemi EU, rozvíjet vzdělávací programy pro vedení v oblasti kultury a přispěje k rozvoji mezinárodních kulturních vztahů EU.
- **Posílená spolupráce s kulturními instituty:** po konzultacích se všemi relevantními zúčastněnými stranami navrhne Komise později v tomto roce nový typ partnerství mezi ESVČ, útvary Komise, národními kulturními instituty a jejich zastřešující organizací (pokud to umožní mandáty), který stanoví zásady celoevropské spolupráce a hodnoty, na nichž je založena.
- **Posílená úloha evropských delegací:** delegace budou fungovat jako místní platformy pro kulturní instituty a jiné zúčastněné strany k usnadnění koordinace a spolupráce. Delegace EU mohou pomoci určit místní potřeby a příležitosti a zajistit, že opatření odpovídají místnímu kulturnímu kontextu a současně slouží strategickým cílům EU. **Kontaktní místa** pro kulturu v rámci důležitých delegací EU budou šířit osvědčené postupy a zajišťovat vzdělávací programy pro pracovníky týkající se kulturní dimenze rozvoje a vnějších vztahů.
- **Zřizování domů evropské kultury:** tyto domy budou založeny na partnerství mezi EU a dotyčnou partnerskou zemí a umožní kulturním institutům a jiným zúčastněným

⁵⁴ Od roku 2008 se skupiny OMK zabývají záležitostmi jako kulturní a kreativní odvětví (včetně nových obchodních modelů a vývozních strategií), mobilita umělců a kulturních pracovníků, mobilita uměleckých děl, zlepšení přístupu ke kultuře pomocí digitálních prostředků.

⁵⁵ Zpráva představovala rovněž základ pro diskusi ministrů kultury v EU o kultuře jako o možnosti měkké politiky, která se uskutečnila dne 17. května 2013.

⁵⁶ <http://cultureinexternalrelations.eu/>

⁵⁷ EUNIC (European Union National Institutes for Culture – sdružení evropských národních kulturních institutů) je zastřešující síť. K jejím členům patří 34 kulturních institutů z 28 zemí a 100 klastrů z celého světa, <http://www.eunic-online.eu/>

⁵⁸ Studie Evropského parlamentu s názvem *European Cultural Institutes Abroad* (Evropské kulturní instituty v zahraničí), leden 2016.

⁵⁹ ESVČ a Komise jsou členy řídicího výboru. Viz http://ec.europa.eu/dgs/fpi/announcements/news/20160401_1_en.htm

stranám setkávat se a poskytovat služby místnímu obyvatelstvu, spolupracovat na společných projektech a nabízet stipendia a kulturní a studijní výměny.

- **Podpora aktivní občanské společnosti:** na kulturních vztazích mezi EU a třetími zeměmi se podílí mnoho zúčastněných stran (např. občanská společnost, umělci, kulturní subjekty, místní organizace). V rámci dvoustranných vztahů a vhodných tematických programů bude proto EU usilovat o posílení podpory pro organizace občanské společnosti, které působí v kulturní oblasti v partnerských zemích, s cílem budovat jejich kapacity a usnadnit výměny.
- **Společné kulturní akce EU:** podpora společných evropských kulturních činností představuje vynikající způsob zviditelnění EU ve třetích zemích. V roce 2017 bude zahájen nový dvouletý program s rozpočtem ve výši 1,5 milionu EUR týkající se organizace festivalů filmů EU soudržnějším a strategičtější způsobem (na základě studie, která byla zveřejněna v roce 2015), a to v rámci nové akce nástroje partnerství týkající se globální veřejné diplomacie⁶⁰. V současnosti se na pořádání filmových festivalů a jiných činností, jako je Evropský den jazyků, podílí více než 75 delegací EU, a to s různou úrovní spolupráce s národními kulturními instituty.
- **Zaměření se na strategické partnery:** mnoho strategických partnerů EU má důkladné strategie kulturní diplomacie⁶¹ a EU navázala úzkou kulturní spolupráci s řadou partnerů. V roce 2013 byla založena Euro-americká kulturní nadace⁶² za účelem poskytování strukturovanějšího financování na kulturní programy EU a posílení kulturních vazeb mezi USA a EU (včetně delegace a členských států). V Jižní Africe podporuje EU mladé umělce, tvůrce audiovizuálních děl, hudebníky a sportovce. Dvoustranné vztahy s Čínou zahrnují od roku 2012 mezilidskou dimenzi⁶³.

b) Mezikulturní výměny studentů, výzkumných pracovníků a absolventů

Programy EU v oblasti mobility a spolupráce mezi univerzitami představují neocenitelné nástroje při vytváření trvalých akademických a kulturních vazeb, které současně propagují EU v partnerských zemích. Průzkum⁶⁴, který v roce 2014 provedla Výkonná agentura pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast (EACEA), prokázal, že 54 % studentů a zaměstnanců, kteří využili mobilitu v rámci programu Erasmus Mundus, mělo za to, že největší vliv na jejich mezikulturní dovednosti a schopnosti měly jejich zkušenosti.

Mezinárodní spolupráce v oblasti výzkumu využívá univerzální vědecký jazyk k zachování otevřených komunikačních kanálů a umožňuje výzkumným pracovníkům vyměňovat si myšlenky bez ohledu na jejich kulturní, národní nebo náboženské prostředí. Horizont 2020, největší mnohostranný program v oblasti výzkumu a inovací na celosvětové úrovni, financuje výzkum a inovace v oblasti kulturních vztahů, vědecké diplomacie a kulturního dědictví. Program Horizont 2020 rovněž pomáhá partnerským zemím maximalizovat přínos vzdělávání k růstu, sociální stabilitě a rozvoji.

⁶⁰ <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/european-film-festivals-unique-opportunity-eu-cultural-diplomacy>

⁶¹ K příkladům patří Čína, Japonsko („Cool Japan“) a Jižní Korea (s korejskou novou vlnou „Hallyu“).

⁶² <http://e-acf.org/>

⁶³ http://ec.europa.eu/education/international-cooperation/china_en.htm

⁶⁴ http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/more_info/evaluations/docs/education/mundus2012-summary_en.pdf

Výměny mládeže, Evropská dobrovolná služba⁶⁵, vzdělávání mladých lidí a pracovníků s mládeží a vytváření sítí mezi nimi zahrnují mobilitu mladých lidí mezi EU a sousedními zeměmi. V roce 2015 se do těchto společných činností zapojilo více než 33 000 mladých lidí a pracovníků s mládeží: přibližně 40 % jich pocházelo ze sousedních zemí. Komise zkoumá rovněž to, jak může k mezinárodním vztahům přispět spolupráce v oblasti sportu, a to prostřednictvím skupiny na vysoké úrovni, která podle očekávání vydá zprávu v červnu 2016.

- **Podpora mobility výzkumných pracovníků:** prostřednictvím akcí Marie Skłodowska-Curie zamýšlí EU financovat mezi roky 2014 a 2020 přibližně 65 000 výzkumných pracovníků. To zahrnuje 25 000 doktorandů a do roku 2020 to přibližně 15 000 výzkumných pracovníků ze zemí mimo Evropu umožní zahájit kariéru nebo pokračovat v kariéře v Evropě.
- **Výměna studentů a pracovníků a nové společné projekty:** v období od roku 2014 do roku 2020 hodlá EU financovat více než 150 000 stipendií pro studenty a pracovníky z Evropy a ostatních částí světa. Mezi roky 2014 a 2020 bude EU financovat přibližně 1 000 společných projektů, na nichž se podílejí univerzity a mládežnické organizace z EU a ze třetích zemí⁶⁶.
- **Sítě absolventů a studií EU:** Komise bude podporovat zřizování skupin absolventů programu Erasmus+ v partnerských zemích a spolupráci mezi těmito skupinami a delegací EU. Spojí úsilí o vytváření sítí na vnitrostátní a evropské úrovni, podpoří začlenění středisek EU do 450 Center excellence Jean Monnet a bude prosazovat navazování kontaktů mezi nimi. Vzdělávacích a informačních činností v rámci studií EU se každý rok účastní více než 250 000 studentů po celém světě.

5. ZÁVĚRY

V posledních několika desetiletích se globální kulturní prostředí rychle mění. Poptávka po výměnách a mezikulturní spolupráci se zvyšuje spolu s digitální revolucí. Ve světě, který čelí mnoha problémům a konfliktům, má kultura obrovský potenciál, pokud jde o překonání rozdílů, posílení nestabilních společností a zlepšení mezinárodních vztahů. Evropa je ve světě vnímána jako kontinent s bohatým kulturním dědictvím a ohromnými tvořivými silami. Kultura by proto měla být nedílnou součástí vnější činnosti Evropské unie.

V tomto společném sdělení jsou navrženy tři pilíře na podporu úsilí o strategii EU pro mezinárodní kulturní vztahy. Za prvé, navrhované hlavní zásady činnosti EU mají zajistit, aby opatření EU v této oblasti prosazovala lidská práva, rozmanitost, mezikulturní dialog, přičemž je současně respektována subsidiarita a doplňkovost a zachována soudržnost politiky, a to prosazováním kultury v rámci stávajících rámců partnerství. Druhý pilíř navrhuje tři hlavní oblasti s cílem zaměřit se na zvýšení kulturní spolupráce s partnerskými zeměmi a zahrnuje: i) podporu kultury jako hnací síly udržitelného sociálního a hospodářského rozvoje; ii) prosazování kultury a mezikulturního dialogu pro mírové vztahy mezi komunitami; iii) posílení spolupráce v oblasti kulturního dědictví. Třetí pilíř navrhuje strategický přístup EU ke kulturní diplomacii, včetně posílené evropské spolupráce (zejména mezi členskými státy EU a delegacemi EU) a mezikulturních výměn na podporu rozmanitých kultur v EU.

⁶⁵ https://europa.eu/youth/EU/voluntary-activities/european-voluntary-service_cs

⁶⁶ <http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/>

Činnost v návaznosti na tři výše uvedené pilíře, jež jsou navrženy v rámci „strategie EU pro mezinárodní kulturní vztahy“, pomůže dále rozvíjet komunikační kanály mezi národy a společnostmi. Pomůže vytvořit prostředí podporující kulturní a kreativní odvětví, aby mohla dále rozšiřovat svou činnost a zajistit růst a zaměstnanost. Posílí ochranu a propagaci kulturního dědictví, podníká mezikulturní dialog a budování míru, podpoří kulturní produkci a cestovní ruch jako hybné síly rozvoje a hospodářského růstu a využije vzdělávání, výzkum a vědu jako zprostředkovatele dialogu a výměn. Tato opatření by měla přispět k tomu, aby se Evropská unie stala vlivnějším aktérem na světové scéně, lepším mezinárodním partnerem a více napomáhala udržitelnému růstu, míru a vzájemnému porozumění.